Dit document is gedownload door () op November 1, 2026.
Mag alleen gekopieerd worden voor gebruik binnen de school van 'gebruiker'. Zie ook de abonnementsvoorwaarden van Leapo.

Wie is de maker?

Tijdens deze les gaan de leerlingen leren dat foto's, filmpjes en tekeningen door iemand gemaakt zijn en dat je ze niet zomaar kunt gebruiken. Ook ervaren ze dat het niet leuk is als iemand jouw product gebruikt. Totale duur: 50 minuten.

LESOPBOUW

- Introductie: Aan de hand van concrete voorwerpen in de kring ontdekken de leerlingen wat het begrip 'de maker' betekent. (10 min.)
- Verdieping: Via het spel ervaren zij hoe het voelt als iemand anders met jouw werk pronkt. (20 min.)
- Doen: Ontwerpen van een eigen speciale 'maker-stempel' op een zelfgemaakte tekening om je eigendom te beschermen. (10 min.)
- Afronding: Een digibord-filmpje bekijken om de echte maker te zoeken. (10 min.)

VOORBEREIDING & BENODIGDHEDEN

Van tevoren kun je een aantal dingen doen:

- Lees de handleiding en DIY-opdracht.
- Zorg voor een digibord met internetverbinding en klik alvast een keer door de slides.
- Een eigen gemaakte tekening/kunstwerk.
- Een bouwwerk gemaakt door één van de leerlingen in de klas.
- Leg tekenspullen klaar, waar alle leerlingen gelijktijdig een tekening kunnen maken.

BURGERSCHAP

In deze les staat de pijler **democratische oefenplaats** centraal, waarbij de focus ligt op *stimuleren van sociale vaardigheden en kritische denkvaardigheden* (leerdoel 19A, definitieve conceptkerndoelen burgerschap). In deze les ontdekken kleuters dat de regels voor respectvol omgaan met elkaar niet ophouden bij de klasdeur. Aan de hand van concrete, herkenbare situaties (zoals het "pikken" van elkaars tekeningen in de kring) ervaren kinderen wat het betekent om eigenaarschap te respecteren. Die ervaring wordt vervolgens bewust doorgetrokken naar de digitale wereld: ook online heeft elk plaatje, filmpje of tekening een echte maker, en ook daar gelden dezelfde regels van toestemming vragen en eerlijk zijn over wie iets heeft gemaakt.

Het onderdeel Burgerschap in de Digi-doener is gebaseerd op de conceptkerndoelen Burgerschap zoals in 2025 door SLO gepubliceerd. SLO maakt een onderscheid tussen drie domeinen van burgerschapsonderwijs: democratische oefenplaats, samenleven in een democratische rechtsstaat en vormgeven aan democratische en maatschappelijke betrokkenheid. Meer informatie over de conceptkerndoelen vind je hier.

ETHIEK

In deze les staat het volgende ethische vraagstuk centraal: *Jouw meester/juf maakt een foto van jouw tekening en zet die op de computer voor alle mama's en papa's. Ze vergeet te vragen of jij dat goed vindt. Is dat erg? En wat had hij/zij beter kunnen doen?*

DOEL VAN DE LES

Conceptkerndoelen digitale geletterdheid 2025	Leerdoelen digitale geletterdheid	Kerndoel vak	21st century skills
24A Veiligheid en privacy De leerling gaat veilig om met digitale systemen, data en de privacy van zichzelf en anderen.	**1 Digitale informatievaardigheden** 2.1 Ik weet dat niet alles wat ik online tegenkom (afbeeldingen, spelletjes, foto's) van mij is en dat ik soms toestemming moet vragen om het te gebruiken.	**1 Mens en maatschappij** 28D: Aandacht schenken aan emoties en het omgaan met emoties.	**1 Kritisch denken**
	1 Digitale informatievaardigheden 2.2 Ik weet dat ik niet zomaar foto's of filmpjes van anderen mag maken of delen.		

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2026 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Gerben van Baaren.

Dit document is gedownload door () op November 1, 2026.
Mag alleen gekopieerd worden voor gebruik binnen de school van 'gebruiker'. Zie ook de abonnementsvoorwaarden van Leapo.

INTRODUCTIE

Openingsslide

Slide 1, Praten met de klas

Vertel: Jongens en meisjes, vandaag heb ik drie bijzondere schatten meegenomen in de kring. Kijk eens goed wat ik hier heb …

Laat de appel zien

Als eerste heb ik deze lekkere, rode appel. Wie van jullie heeft deze appel gemaakt? Heb jij die geknutseld?

Vraag de kinderen waar de appel vandaan komt, wie of wat heeft deze gemaakt en is die van iemand?

Laat je eigen tekening zien

Maar kijk nu eens naar deze mooie tekening. Die is niet aan een boom gegroeid. Wie heeft déze schat gemaakt, denk je?

Vraag de kinderen wie deze heeft gemaakt? Kun je zien door wie deze is gemaakt?

Ik ben de ‘maker’ van deze tekening.

Laat het bouwwerk van het kind zien

En als laatste staat hier dit prachtige bouwwerk. Wie heeft dit zo knap gebouwd?
Waarschijnlijk steekt één van de kinderen zijn/haar vinger op.

Wat goed van jou! Jij bent de ‘maker’ van dit bouwwerk.

Maar nu moet je eens goed naar mij luisteren … Stel je voor dat ik stiekem naar de bouwhoek loop. Ik pak het bouwwerk van jou af, ik breng het naar de juf van de andere klas en ik zeg heel trots: "Kijk eens juf, wat IK helemaal zelf heb gebouwd! Ben ik niet superknap?"

Wat vinden jullie daarvan … mag dat eigenlijk wel?

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2026 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Gerben van Baaren.

Dit document is gedownload door () op November 1, 2026.
Mag alleen gekopieerd worden voor gebruik binnen de school van 'gebruiker'. Zie ook de abonnementsvoorwaarden van Leapo.

VERDIEPING

Slide 2, Doen

De volgende opdracht kun je samen doen met alle kinderen tegelijk, dan kun je bijvoorbeeld een afspraak maken qua tijd. Je kunt dit onderdeel ook verwerken in een werkles.

Vertel: Iedereen krijgt van mij een wit blaadje. Daarop mag je een tekening maken van jouw lievelingsdier. Het mag een echt dier zijn, maar ook een fantasiedier. Ben je klaar, dan zet je op de achterkant van het blaadje je naam. Alle tekeningen leggen we op de tafel in de kring.

Bij kinderen die nog niet kunnen schrijven, kun je zeggen dat ze de beginletter van hun naam mogen opschrijven. Je kunt hen ook naar je toe laten komen, zodat jij hun naam op het blaadje zet.

Slide 3, Praten en denken

Vertel: Kijk eens, al jullie tekeningen liggen op de tafel. Wat een kunstwerk zeg! Ik ga even iets doen met de tekeningen! Let maar eens op!

Pak een paar tekeningen van de tafels. Houd ze heel trots omhoog en laat ze zien aan de rest van de klas.

Vertel: Kijk eens, jongens en meisjes! Kijk eens wat voor prachtige dieren ik heb getekend! Ben ik niet de aller-, allerbeste tekenaar van de hele wereld? Iedereen moet voor MIJ klappen, want ik heb dit helemaal zelf bedacht!

Kijk hoe de kinderen van de gemaakte tekeningen reageren.

Vraag aan de leerlingen: Hoe voelde dat in je buik toen ik met jouw mooie tekening ging pronken en zei dat ik het zelf had gemaakt?

Kies nu een kind om jouw rol over te nemen. Het kind mag een tekening van iemand anders pakken en vertellen dat het zijn of haar eigen tekening is.

Vraag aan de leerling: Hoe voelt het nu om met een tekening van iemand anders te pronken? Ik voelde me daar net niet zo fijn bij. En jij?

Vertel: Weet je, op de computer en op de tablet gebeurt eigenlijk precies hetzelfde. Daar staan ook miljoenen prachtige tekeningen, foto's en filmpjes op. De computer kan die plaatjes met één klik heel makkelijk 'pakken', net als wij hebben gedaan in het spelletje. Maar die afbeeldingen zijn niet van de computer.

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2026 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Gerben van Baaren.

Dit document is gedownload door () op November 1, 2026.
Mag alleen gekopieerd worden voor gebruik binnen de school van 'gebruiker'. Zie ook de abonnementsvoorwaarden van Leapo.

Er is altijd een echt mens die het gemaakt heeft. Daarom moeten we goed onthouden dat we eerlijk blijven over wie de échte maker is!

Slide 5, Doen

Nu kan ik de tekeningen aan nog meer mensen laten zien!

Pak je telefoon of tablet en doe alsof je een foto maakt van de tekening van een van de leerlingen.

Ik maak een foto van jouw tekening en die foto stuur ik naar alle mama's en papa's. Wacht eens even. Heb ik eigenlijk wel gevraagd of dat mocht?

Vraag aan de leerling van wie de tekening is.

Vind jij dat ik zomaar een foto mag maken van jouw tekening en die aan anderen mag laten zien?

Deze vraag kan je ook aan meerdere kinderen vragen, wil je deze voor jezelf houden of mag die gedeeld worden?

Precies! Je moet altijd eerst aan de maker vragen of je dat wat hij of zij heeft gemaakt mag gebruiken. Niet alleen als je iets wilt lenen, maar ook als je een foto of filmpje maakt van iets wat door iemand anders is gemaakt.

DOEN

Slide 6, Praten met de klas

Makers van filmpjes, liedjes en tekeningen vinden het natuurlijk ook helemaal niet leuk als iemand hun werk zomaar pikt. Daarom hebben makers manieren gevonden om ons te laten zien dat iets van hen is. Ik laat jullie nu een paar voorbeelden zien.

Slide 7, Praten met de klas

Schilders zetten vaak hun naam of handtekening ergens op hun schilderij.

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2026 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Gerben van Baaren.

Dit document is gedownload door () op November 1, 2026.
Mag alleen gekopieerd worden voor gebruik binnen de school van 'gebruiker'. Zie ook de abonnementsvoorwaarden van Leapo.

Slide 8, Praten met de klas

Deze les is ook door iemand gemaakt die werkt voor een bedrijf. Daarom kom je steeds dit logo tegen, het logo van het bedrijf!

Slide 9, Praten met de klas

Jullie shirt of trui is ook door iemand gemaakt. Kijk maar eens in de nek van je buurvrouw of buurman. Daarin zie je een logo van het bedrijf dat de kleding heeft gemaakt.

Slide 10, Praten met de klas

Als je een prentenboek voorleest, staat de naam van de schrijver en de tekenaar groot op de voorkant, en op de zijkant (de rug) of achterkant staat vaak ook een klein logootje van de uitgeverij.

AFRONDING

Slide 9, Doen

Grote makers op de wereld een teken bedacht. Een teken waardoor iedereen meteen kan zien: "Ho eens even, dit heb ***IK*** gemaakt!"

Als je dit tekentje ergens op ziet staan, dan fluistert het eigenlijk tegen jou: "Pas op hoor, ik ben door iemand gemaakt en ik ben niet van jou!"

Vandaag zijn jullie de grote makers in de klas. Pak je tekening er maar weer bij. We gaan ons eigen werk beschermen!

Zet nu op de voorkant van je tekening, heel netjes in de hoek, jouw eigen geheime teken: een prachtige letter C, met een mooie cirkel eromheen. En daarnaast zet je jouw naam of je eerste letter! Dan weet vanaf nu de hele wereld dat jij de échte baas bent van jouw kunstwerk.

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2026 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Gerben van Baaren.